

Toneel Oegandese lhbt'er deelt haar vluchtverhaal

Niet wegkijken: mensenhandel

Vier jaar geleden kwam de Oegandese Naomi Namutebi (23) via mensenhandel in Nederland terecht. In de intieme theatervoorstelling *My Name Before Naomi*, die tot en met zaterdag in Frascati is te zien, vertelt ze haar verhaal.

Sander Janssens
AMSTERDAM

Sommige verhalen mogen niet onverteld blijven, vindt Naomi Namutebi. "Mensen hebben de neiging weg te kijken van nare dingen die in de wereld gebeuren. Mensenhandel is een van de omvangrijkste misdrijven. Velen denken dat dat alleen gebeurt in landen als India, Saoedi-Arabië, Turkije of China – maar het gebeurt overal. Ook in Nederland."

"Mensen met wie ik sprak, geloofden niet dat mensenhandel hier werkelijk gebeurt. Maar ik heb het zelf meegemaakt. Dat zette me aan tot het maken van deze voorstelling: het moet een eyeopener zijn voor hen die het niet weten of niet willen weten."

Verspreid door de theaterzaal staan stoelen – het publiek zit bij deze voorstelling niet veilig op een tribune, maar dicht op de spelers. "Ik wil het publiek confronteren en erbij betrekken. Ze moeten iets te zien krijgen waarvan ze niet verwacht hadden dat ze het van zo dichtbij zouden meemaken. Ik wil dat ze anders weggaan dan ze zijn gekomen."

Als negentienjarige kwam Naomi Namutebi,

toen nog hindoe, via mensenhandel in Nederland terecht. Als lhbt'er was Oeganda te gevaarlijk geworden, legt ze uit. "Daar blijven was geen optie. Nog voordat een rechter je ervoor naar de gevangenis stuurt, kun je op straat al worden vermoord door de *mob justice*."

Eenmaal in Nederland belandde ze in een carrousel van instellingen – politie, therapeut, Immigratie- en Naturalisatiedienst – die allemaal iets van haar wilden weten. Iedereen wil een specifiek stuk van haar verhaal horen, legt ze uit, en met deze voorstelling probeert ze het volledige verhaal te vertellen.

Aan het stuurwiel

De voorstelling is onderdeel van *De (on)vertelde stad*, een nieuwe programmalijn waarin Frascati zich de komende jaren met lokale instellingen verhoudt tot grootstedelijke thema's die spelen in de stad. Artistiek directeur van Frascati Mark Timmer: "Je ziet dat theatermakers zich in toenemende mate bezighouden met wat er in de stad gebeurt. De projecten die we binnen deze programmalijn initiëren komen tot stand met niet-artistieke instellingen uit de stad en ervaringsdeskundigen. De kunstenaar blijft echter altijd aan het stuurwiel."

Zo werkt regisseur Alexandra Broeder met het centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie De

Bascule en theatermaker Hanna Timmers met woningcorporatie Rochdale. Voor *My Name Before Naomi* werkt theatergroep Degasten met Arq Psychotrauma Expert Groep – een organisatie die zich bezighoudt met de gevolgen van schokkende gebeurtenissen en psychotrauma, waar Namutebi patiënt was.

Emotioneel gevangen

Timmer: "Als je van meet af aan die partners volwaardig betreft in de totstandkoming van het werk heeft dat een veel grotere impact. Wat zo interessant is, is dat de onderscheidende kracht van theater door alle partijen als enorm belangrijk wordt gezien. Opeens zie je wat kunst betekent buiten de veilige omgeving van een theater. Niet alleen binnen een instelling, maar ook bij de betrokkenen zelf."

"We gebruiken die instellingen om met hen het gesprek aan te gaan: wat is voor hen relevant? Vanuit de kunstenaar gaan we het gesprek aan met maatschappelijke instellingen zoals de gezondheidszorg, een woningcorporatie of een belangenvereniging. Niet eenmalig maar voor langere duur. Zo'n partner levert kennis, netwerk en brengt je in contact met de directe betrokkenen – zoals Naomi in dit geval."

Op basis van interviews met Naomi schreef de jonge toneelschrijver Eva Maria de Wit een toneeltekst. Naomi speelt de voorstelling samen met actrice Nazanin Taheri en danseres Sonia. Ze hoopt het bewustzijn in de maatschappij te vergroten en een voorbeeld te zijn voor andere slachtoffers van mensenhandel.

"Ik weet dat er veel mensen in vastzitten die er niet, zoals ik, aan kunnen ontsnappen. Of mensen die er weliswaar aan ontsnapt zijn, maar emotioneel nog niet. Ik hoop dat mijn verhaal zo iemand kan bereiken en misschien zijn leven een beetje kan veranderen. Dat ze weten dat er een andere kant is, dat je leven anders kan worden. *There is something behind the page.*"

My Name Before Naomi van Degasten, Arq Psychotrauma Expert Groep en Frascati Producties: 7-10/11 in Frascati

→ Naomi Namutebi over haar voorstelling: 'Ik wil dat mensen anders weggaan dan ze zijn gekomen.'
FOTO JEAN VAN LINGEN